

Δώ δεκα χρόνια συγκρούσεις:

Ήταν 21^η Απριλίου του 1821, όταν με πυροβολισμούς οι χωρικοί της Αθήνας κήρυξαν την επανάσταση εναντίον των Τούρκων που οχυρώθηκαν στην Ακρόπολη. Οι χωρικοί τους πολιορκήσαν. Ο Ομέρ Βρυώνης κατέφθασε από την Ρούμελη κι έλυσε την πολιορκία. Αμέσως όμως μετά την αποχώρησή του, οι Αθηναίοι την ξαναπολιορκήσαν. Ο οπλαρχηγός Παναγιώτης Κτενάς πήρε την πρώτη πύλη, πήρε και τη δεύτερη (13 Νοεμβρίου 1821). Οι Τούρκοι στριμώχτηκαν κι έμειναν χωρίς νερό. Στις 10 Ιουνίου 1822, παραδόθηκαν. Το γλέντι για τη νίκη κράτησε όλη νύχτα. Με τραγούδια, χορό και πυροβολισμούς. Μια σφαίρα όμως βρήκε τον Κτενά και τον άφησε στον τόπο.

Τον Αύγουστο (1822), φρούραρχος της Ακρόπολης διορίστηκε ο Ιωάννης Γκούρας (1791 – 1826). Βαρύνεται με τον βασανισμό και την εκεί δολοφονία του Οδυσσέα Ανδρούτσου (1825) αλλά υπεράσπισε ηρωικά τον Ιερό Βράχο, όταν, στα 1826 και μετά την πτώση του Μεσολογγίου, τον πολιορκήσε ο Κιουταχής. Αποκρούοντας μια ακόμα τουρκική επίθεση, τη νύχτα 30 Σεπτεμβρίου του 1826, δέχτηκε σφαίρα στο κεφάλι και σκοτώθηκε. Την αρχηγία των αμυνομένων ανέλαβε ο Νικόλαος Κριεζώτης (1785 – 1853) που με τριακόσιους άνδρες διέσπασε τον τουρκικό κλοιό και χώθηκε στην Ακρόπολη. Την 1^η Δεκεμβρίου, τον μιμήθηκε ο φιλέλληνας Φαβιέρος που μπήκε στην Ακρόπολη φέρνοντας πυρομαχικά. Οι Τούρκοι όμως επέμεναν. Οι Έλληνες έστειλαν 10.000 άνδρες με αρχηγό τον Γεώργιο Καραϊσκάκη, να ανακουφίσουν τους πολιορκημένους. Μια σφαίρα βρήκε τον οπλαρχηγό και τον σκότωσε (23 Απριλίου 1827). Την επομένη, σε μάχη στον Ανάλατο (στη σημερινή λεωφόρο Συγγρού προς του Φιλοπάππου), οι Έλληνες έπαθαν πανωλεθρία. Στις 24 Μαΐου του 1827, η Ακρόπολη παραδόθηκε στον Κιουταχή.

Οι Τούρκοι έμειναν κλεισμένοι στον Βράχο, ενώ γύρω τους η Αθήνα ανασταινόταν. Με τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, η Ακρόπολη πολιορκήθηκε πάλι. Οι Τούρκοι συνέχισαν ν' αντιστέκονται και μετά την αναγνώριση της Ελληνικής ανεξαρτησία με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου (Φεβρουάριος του 1830). Στα 1833, η άμυνά τους ήταν πια μάταιη. Στις 31 Μαρτίου παραδόθηκαν. Στις 18 Σεπτεμβρίου (1833), ένα βασιλικό διάταγμα του Όθωνα ανακήρυσσε την Αθήνα πρωτεύουσα της Ελλάδας.

Άναρχα κι απρογραμματίστα:

Κατά έναν περίεργο τρόπο, οι Αθηναίοι έμαθαν αμέσως ότι θα γίνονταν πρωτευουσιάνοι. Οι κάτοικοι ονειρεύονταν μεγαλεία και οι πιο προνοητικοί έσπευδαν ν' αγοράσουν γη. Σίγουρα, θα αποκτούσε αξία. Στις 10 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου, ο βασιλιάς Όθων και οι αρχές εγκαταστάθηκαν σ' αυτήν με κάθε επισημότητα. Η αύξηση του πληθυσμού ήταν ραγδαία τα τελευταία δέκα χρόνια και οι κάτοικοι ήσαν κιόλας 12.000!

Υπήρχαν όλες οι προϋποθέσεις να δημιουργηθεί μια πανέμορφη μεγαλούπολη με βάση το σχέδιο που είχαν φτιάξει από το 1831 οι αρχιτέκτονες Σταμάτης Κλεάνθης και Έντουαρντ Σάουμπερτ. Το έργο εγκρίθηκε με διάταγμα στις 29 Ιουνίου του 1833 αλλά τον επόμενο χρόνο κλήθηκε ο αρχιτέκτονας Κλέντσε να το βελτιώσει. Αυτός, όμως, το κατέστρεψε: μίκρυνε το πλάτος των δρόμων και σχεδίασε μια γραφική κωμόπολη ανάμεσα στην Ακρόπολη και του Φιλοπάππου. Η οδός Πανεπιστημίου γλίτωσε με πλάτος 32 μέτρα.

Το 1856, ο πληθυσμός είχε φτάσει τους 30.000 κατοίκους και το 1889 ξεπέρασε τους 107.000. Νέες συνοικίες σχηματίζονταν από τους νέους κατοίκους, χωρίς σχέδια και χωρίς πρόγραμμα. Οι 125.000 από τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας που κατέλυσαν σ' αυτήν, έκαναν την κατάσταση να επιβαρυνθεί. Προστέθηκαν οι κάτοικοι των χωριών, που συνέρεαν κατά χιλιάδες, καθώς η ανάπτυξη της βιομηχανίας ζητούσε νέα χέρια, η συγκέντρωση όλων των υπηρεσιών στην πρωτεύουσα οδηγούσε την επαρχία σε μαρασμό και οι άνθρωποι αναζητούσαν καλύτερες συνθήκες ζωής: εκπαίδευση, ψυχαγωγία, ανέσεις κ.λπ. Ήταν το μεγάλο ρεύμα της αστυφιλίας, όπως το ονόμασαν. Ταυτόχρονα, ο οικοδομικός οργανισμός της δεκαετίας του '60, όταν η κυβέρνηση Καραμανλή έδωσε την άδεια να κτισθούν πολυώροφες πολυκατοικίες ακόμα και στους πιο στενούς δρόμους, οδήγησε στη δημιουργία της τσιμεντούπολης, όπως κατάντησε τελικά η άλλοτε πανέμορφη πόλη (Για την ανάπτυξη της πόλης, βλ. [**Ελληνικά θέματα**] «**Η Αθήνα γίνεται πρωτεύουσα της Ελλάδας**»).

Πρόσφυγες και κοινωνικός ιστός:

Μετά τη μικρασιατική καταστροφή του 1922, ο πληθυσμός της Αθήνας αυξήθηκε κατά περίπου 50%. Από 292.991 που μετρήθηκαν στην απογραφή του 1920, στα 1928 οι κάτοικοι

έφτασαν τους 452.319. Από αυτούς, οι 125.000 ήταν πρόσφυγες: Νέο αίμα, δυναμικά πρόσωπα, σημαντική αλλοίωση του κοινωνικού ιστού ήταν τα άμεσα αποτελέσματα. Σε μια εποχή που η εργασία των γυναικών ήταν περιορισμένη, μετρήθηκαν 19.771 πρόσφυγες να έχουν βρει δουλειά στη βιομηχανία, 2.571 στις συγκοινωνίες, 1.837 στα πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες κ.λπ.), 7.418 στο εμπόριο, 3.039 στα ελεύθερα επαγγέλματα και μόλις 1.362 στο δημόσιο. Σε σχετική στατιστική έρευνα, 188.856 Αθηναίοι πάνω από οκτώ χρόνων δήλωσαν ότι δεν έχουν επάγγελμα (κυρίως γυναίκες, μαθητές και σπουδαστές). Από αυτούς, πρόσφυγες ήταν οι 53.441.

Η Αθήνα, από πόλη με σημαντική γεωργική παραγωγή που ήταν στα 1920, απασχολώντας 17.100 άτομα στη γεωργία, έφτασε στα 1928 να είναι καθαρά βιομηχανικό κέντρο. Η γεωργία πια απασχολούσε λιγότερους από 5.000 (με τους 818 να είναι πρόσφυγες), ενώ η βιομηχανία απορροφούσε 64.133 άτομα έναντι 45.000 το 1920 (αύξηση περίπου 50%). Κι ενώ το 1916 η πόλη εκτεινόταν σε 20.162.000 τετραγωνικά μέτρα, έφτασε στα 1928 στα 35.000.000: Η έκτασή της σχεδόν διπλασιάστηκε.

Σημαντική αύξηση σημειώθηκε στα χρόνια αυτά και στον «επιστημονικό πληθωρισμό»: Στα 1920, είχαν μετρηθεί 1.026 γιατροί και 1.346 δικηγόροι. Στα 1928, οι γιατροί έφταναν τους 1.508 (αύξηση περίπου 50%) και οι δικηγόροι τους 2.325 (αύξηση πάνω από 72%).

Το αποτέλεσμα πάντως ήταν η Αθήνα να περάσει από την ως τότε μικροαστική σύνθεση του πληθυσμού της στην αστική, με ό,τι αυτή συνεπάγεται.

Η επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου:

Μόλις δέκα χρόνια παρά 15 μέρες από τη στιγμή που η Αθήνα αναδείχτηκε πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, γνώρισε νέες στιγμές επαναστατικής έξαρσης. Αυτή τη φορά, εναντίον του βασιλιά Όθωνα, από τον οποίο ο λαός ζητούσε την παραχώρηση συντάγματος. Ο νεαρός βασιλιάς ήρθε στην Ελλάδα 16 μήνες μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια, στις 18 Ιανουαρίου του 1833, στα 18 του χρόνια. Ώσπου να γίνει 28, πίστεψε πως μπορούσε να χαράξει πολιτική αγνοώντας ή και κοντράροντας εκείνους που τον ευεργέτησαν. Κι αυτό θα μπορούσε ίσως να γίνει, αν κατόρθωνε να έχει λαϊκό έρεισμα. Όμως, κι ο ίδιος κι οι δικοί

του έκαναν ό,τι μπορούσαν για το αντίθετο.

Έφερε μαζί του πλήθος τους πολιτικούς και στρατιωτικούς συμβούλους και 3.850 Βαυαρούς στρατιώτες. Στα δυο χρόνια ως την ενηλικίωσή του, την Ελλάδα κυβερνούσε το συμβούλιο αντιβασιλείας, όλοι Βαυαροί: Πρόεδρος ο Άρμανσμπεργκ και μέλη οι Μάουερ, Έιντεκ, Γκρένερ και Άβελ. Παραμέρισαν τους Έλληνες, τοποθέτησαν στις θέσεις κλειδιά Βαυαρούς, αγνόησαν τα προβλήματα της χώρας, πήγαν ενάντια στην ψυχολογία του λαού κι έγιναν μισητοί.

Στα 1835, ο βασιλιάς ανέλαβε προσωπικά την εξουσία με τον Άρμανσμπεργκ πρωθυπουργό. Στα 1836, έφυγε στη Γερμανία, παντρεύτηκε τη μεγάλη δούκισσα του Όλντεμπουργκ, Αμαλία, και ξαναγύρισε στις 2 Φεβρουαρίου του 1837, φέρνοντας νέο πρωθυπουργό, τον Ρούντχαρτ.

Η αντικατάσταση του μισητού Βαυαρού με άλλον επίσης Βαυαρό δεν επρόκειτο να μειώσει τη λαϊκή δυσαρέσκεια. Έτσι κι αλλιώς, σ' όλα τα πόστα υπήρχαν Βαυαροί. Οι Έλληνες συνειδητοποιούσαν πως αντικατέστησαν την τουρκοκρατία με τη βαυαροκρατία. Ο Ιγνάτιος φον Ρούντχαρτ προσπάθησε αρκετά για τα ελληνικά πράγματα αλλά έφυγε στα τέλη του ίδιου χρόνου αφήνοντας τον Όθωνα να κυβερνά χωρίς πρωθυπουργό. Το μόνο που πρόλαβε, ήταν να βάλει τα θεμέλια για την ίδρυση του πανεπιστημίου της Αθήνας.

Η διστακτικότητα του βασιλιά, η αδεξιότητά του και η συσσωρευμένη δυσαρέσκεια έμοιαζαν να έχουν ένα και μόνο φάρμακο: Να ψηφιστεί σύνταγμα, ώστε τις ευθύνες και τις αποφάσεις να τις μοιράζονται υπουργοί εκλεγμένοι από το λαό. Ο βασιλιάς αρνιόταν. Πίστευε πως μόνον ο ίδιος γνώριζε, τι ήταν σωστό να γίνει για το καλό των υπηκόων του. Κι ακόμα, νόμιζε πως μπορούσε να παίξει με τις μεγάλες δυνάμεις.

Βασίζοντας τη διακυβέρνηση της χώρας στον εξωτερικό δανεισμό κι εξοφλώντας τις δόσεις με νέα δάνεια, γινόταν πότε ρωσόφιλος, πότε γαλλόφιλος και πότε αγγλόφιλος, ανάλογα με το ποιος κάθε φορά πλήρωνε. Όμως, τον Ιανουάριο του 1843, μια δυσάρεστη έκπληξη τον περίμενε. Γαλλία και Αγγλία ειδοποίησαν πως δεν επρόκειτο να ξαναδανείσουν την Ελλάδα. Και η επόμενη δόση έπρεπε να πληρωθεί την Πρωτομαγιά. Η Ρωσία, που έδωσε χρήματα, τα ζήτησε ουσιαστικά αμέσως πίσω.

Για να τα βγάλει πέρα, ο βασιλιάς προχώρησε σε δραστική μείωση των κρατικών δαπανών, περικοπή μισθών, κατάργηση θέσεων, διακοπή δημοσίων έργων και κλείσιμο διπλωματικών αποστολών στο εξωτερικό.

Εκτός από το τελευταίο, όλα τα άλλα έπλητταν τους Έλληνες πολίτες. Κανένας Βαυαρός δεν απολύθηκε και κανενός δε μειώθηκε ο μισθός. Η δυσαρέσκεια ογκώθηκε. Κορυφώθηκε, όταν, με πρωτόκολλο, οι μεγάλες δυνάμεις καθόρισαν δασμούς, χαρτόσημα και άλλους πόρους που θα πήγαιναν αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των δανείων. Υπαγόρευαν, δηλαδή, την ελληνική οικονομική πολιτική. Το ποτήρι είχε ξεχειλίσει.

Με πρωτοβουλία οπαδών του ρωσόφιλου κόμματος αρχικά, στήθηκε η οργάνωση μιας επανάστασης που προγραμματίστηκε για την 1^η Σεπτεμβρίου. Ο αρχηγός του ιππικού Δημήτριος Καλλέργης πήγε από τους πρώτους με τους συνταγματικούς. Το ίδιο κι ο ήρωας της Επανάστασης Μακρυγιάννης. Σε σύσκεψη των αρχηγών, αποφασίστηκε να μετατεθεί ο ξεσηκωμός κατά μια μέρα.

Ο βασιλιάς έμαθε για τις κινήσεις. Το πρωί, 2 Σεπτεμβρίου, ο Μακρυγιάννης αποκλείστηκε από τη χωροφυλακή στο σπίτι του. Δόθηκε μάχη. Κηρύχθηκε γενική επιφυλακή. Όμως, τη νύχτα, 2 προς 3 του μήνα, ο Καλλέργης και το ιππικό του απέκλεισαν τα ανάκτορα. Ο Όθωνας βγήκε στο παράθυρο του ισογείου και ρώτησε, τι συμβαίνει. Ο Καλλέργης απάντησε πως λαός και στρατός θέλουν σύνταγμα. Ο Όθωνας είπε πως θα το φροντίσει και ζήτησε να διαλυθούν οι συγκεντρωμένοι. Ο Καλλέργης αρνήθηκε:

«Όχι, πριν να υπογραφούν τα κείμενα».

Μαζεύτηκε κόσμος, γράφτηκαν τα κείμενα, ξημέρωσε 3 Σεπτεμβρίου του 1843. Ο Όθωνας είπε πως θα τα υπογράψει, αφού συνεννοηθεί με τους πρεσβευτές. Ο Καλλέργης του το ξέκοψε. Κάποιος ειδοποίησε τον λοχαγό Σχινά του πυροβολικού να φέρει τα κανόνια, μήπως και διώξουν το λαό που πλήθαινε και φώναζε συνθήματα υπέρ του συντάγματος.

Έφτασαν τα κανόνια, ο λοχαγός Σχινάς τα έβαλε ανάμεσα στ' ανάκτορα και τον κόσμο, φώναξε «Ζήτω το σύνταγμα» και τα έστρεψε κατά του παλατιού. Ο Όθωνας υπέγραψε. Ο λαός ζητωκραύγασε. Το ιππικό παρέλασε φωνάζοντας «Ζήτω ο συνταγματικός βασιλιάς». Οι πρεσβευτές των τριών δυνάμεων ήταν σκυθρωποί. Δεν περίμεναν ότι ο Όθωνας θα

υποκύψει. Ελπίζανε ότι θα παραιτηθεί.

Η εθνοσυνέλευση άρχισε τις εργασίες της στις 8 Μαρτίου του 1844. Στις 18 του ίδιου μήνα, ο Όθωνας ορκιζόταν πίστη στο σύνταγμα: Ο ίδιος θα ασκούσε την εκτελεστική εξουσία. Τη νομοθετική αναλάμβαναν η βουλή και η γερουσία.

Η έξωση του Όθωνα:

Το διάταγμα για τη λειτουργία του πανεπιστημίου της Αθήνας υπογράφηκε από τον Ιγνάτιο φον Ρούντχαρτ, πρωθυπουργό του Όθωνα, στις 22 Απριλίου του 1837. Τα μαθήματα άρχισαν τον Μάιο στο σπίτι του αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη, στην Πλάκα. Στα εγκαίνια, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης είχε πει:

«Το σπίτι ετούτο θα φάει το σπίτι εκείνο».

«Ετούτο» ήταν το πανεπιστήμιο. «Εκείνο», τα ανάκτορα. Δεν έζησε να δει τη δικαίωση των λόγων του.

Το σύνταγμα που προέκυψε από την επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου του 1843, δεν έλυσε τα πολιτικά προβλήματα της Ελλάδας. Ούτε τα κοινωνικά. Ο Όθων εξακολουθούσε ν' ανακατεύεται στην πολιτική, ν' ανεβάζει και να κατεβάζει κυβερνήσεις, ουσιαστικά, να κυβερνά. Και είχε προκύψει κι άλλος μπελάς: Στην εξουσία ανακατευόταν κι η βασίλισσα Αμαλία. Μέσα σ' όλα, οι ξένες δυνάμεις επενέβαιναν ανοιχτά στα ελληνικά πολιτικά πράγματα κι έφτασαν, στον Κριμαϊκό πόλεμο, να καταλάβουν Αθήνα και Πειραιά (Μάιος 1854 - Φεβρουάριος 1857) για να εμποδίσουν την Ελλάδα να πολεμήσει κατά της Τουρκίας. Και βέβαια, το σύνταγμα δεν έδινε ψωμί στους πεινασμένους ούτε αποκατέστησε τους αγωνιστές του 21.

Στα 1859, τρομερά επεισόδια ξέσπασαν στην Αθήνα, όταν μια φοιτητική διαμαρτυρία για τα «σκιάδια», τα καπέλα που φορούσαν, μετατράπηκε σε αιματηρή αντιμοναρχική διαδήλωση. Οι ταραχές κράτησαν τρεις μέρες (10 – 12 Μαΐου) και εξελίχθηκαν σε εξέγερση που με κόπο κατέστειλε η αστυνομία. Ήταν τα «Σκιαδικά», όπως ονομάστηκαν. Την ίδια χρονιά, ένας νέος βουλευτής μπήκε στην αθηναϊκή πολιτική σκηνή: Ο Επαμεινώνδας Δεληγιώργης (1829 - 1879) που πήρε τις περισσότερες ψήφους στο Μεσολόγγι. Διακήρυσσε πως για όλα έφταιγε το στέμμα. Ξεκίνησε ανοιχτή αντιμοναρχική εκστρατεία και γρήγορα έγινε ινδαλμα των φοιτητών. Μέρα με τη μέρα, το αντιβασιλικό ρεύμα ογκωνόταν. Ο Δημήτριος Βούλγαρης προσχώρησε. Τον ακολούθησαν κι άλλοι πολιτικοί. Η νεολαία απαιτούσε «να φύγουν οι Βαυαροί». Ένα κίνημα στο Ναύπλιο, την 1η Φεβρουαρίου του 1862, αντιμετώπιστηκε από τον Ανδρέα Μιαούλη.

Για να σώσουν την κατάσταση, ο Όθωνας και η Αμαλία έκαναν μια μεγάλη περιοδεία στην Πελοπόννησο. Αναθάρρησαν κι ετοίμασαν μια δεύτερη στην Αιτωλοακαρνανία. Μεγάλη αποκοτιά. Ο Θεοδώρακης Γρίβας σήκωσε εκεί επαναστατική σημαία. Ήταν 10 Οκτωβρίου του 1862. Την ίδια μέρα, επαναστάτησε και η Πελοπόννησος. Στην Αθήνα, ο καθηγητής του πανεπιστημίου Νικόλαος Σαρίπολος (1817 - 1887) έγραψε μια προκήρυξη.

Η περιοδεία στην Αιτωλοακαρνανία ματαιώθηκε. Η βασιλική θαλαμηγός κατέπλευσε στο λιμάνι του Πειραιά, στις 11 Οκτωβρίου του 1862. Οι επιβάτες της δε βγήκαν στη στεριά. Το πρωί, η προκήρυξη του Νικολάου Σαρίπολου είχε δημοσιευτεί από τον Μεσολογγίτη βουλευτή Επαμεινώνδα Δεληγιώργη: «Το σπίτι ετούτο» καταργούσε τη βασιλεία του Όθωνα και συγκαλούσε εθνοσυνέλευση. Ο λαός είχε βγει στους δρόμους. Στην προκουμαία του Πειραιά, τα πλήθη υποδέχτηκαν τη θαλαμηγό με αποδοκιμασίες. Ο Όθων και η Αμαλία προτίμησαν να την οδηγήσουν στη Σαλαμίνα, όπου και διανυκτέρευσαν. Την επομένη, 12 Οκτωβρίου, έφυγαν για πάντα από την Ελλάδα. Ο Όθων πέθανε το 1867 στο Μόναχο. Επτά χρόνια αργότερα πέθανε και η Αμαλία.

Η εθνοσυνέλευση που συγκροτήθηκε μετά την έξωση του Όθωνα, ψήφισε να δοθεί το στέμμα της Ελλάδας στο 18χρονο γιο του νέου βασιλιά της Δανίας Γεώργιο, με το όνομα Γεώργιος ο Α'. Για να μην υπάρξει μπλέξιμο με αντιβασιλίες, η εθνοσυνέλευση τον κήρυξε ενήλικα. Στα 1875, ο βασιλιάς κάλεσε τον Χαρίλαο Τρικούπη να σχηματίσει κυβέρνηση. Ο Τρικούπης προχώρησε στην αναμόρφωση της Ελλάδας, ξεκινώντας από την θεσμική κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας με την εφαρμογή της « αρχής της δεδηλωμένης». Στο πρόσωπο του Θεοδώρου Δηλιγιάννη βρήκε αδυσώπητο εχθρό. Κατέληξε να πεθάνει στο Παρίσι όπου κατέφυγε αυτοεξόριστος (βλ. [**Πατριδογνωσία**] «**Ιστορία Μεσολογγίου**»: Ο Χαρίλαος Τρικούπης).

Η Ολυμπιάδα του 1896:

Με την ανασυγκρότηση του ελληνικού κράτους, μετά την επανάσταση του 1821, ο στίβος άρχισε να ανακτά την παλιά του αίγλη. Στα 1837, η γυμναστική μπήκε μάθημα στα σχολεία. Την ίδια χρονιά, έγινε προσπάθεια να αναβιώσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες: Στον Πύργο της Ηλείας, πλάι στην Αρχαία Ολυμπία, 25^η Μαρτίου κάθε τέσσερα χρόνια. Στα 1865, ένας νόμος μεριμνούσε για την «οριστική συγκρότηση της των Ολυμπίων Επιτροπής». Στα 1868, ο Ιωάννης Φωκιανός ανέλαβε να οργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1870, που σημείωσαν τεράστια επιτυχία. Ήταν ο ίδιος που ανέλαβε και τη διοργάνωση του 1896, την πρώτη σύγχρονη διεθνή Ολυμπιάδα.

Στα 1892, ο Ελληνολάτρης Γάλλος βαρόνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν (1863 - 1937) πρότεινε να αναβιώσουν οι Ολυμπιακοί αγώνες σε παγκόσμιο επίπεδο. Για τον σκοπό αυτό, έγινε στο Παρίσι (1894) ένα συνέδριο, όπου αποφασίστηκε να γίνονται οι αγώνες σε διαφορετική πόλη και χώρα κάθε τέσσερα χρόνια, με πρώτη την Αθήνα. Ο εκπρόσωπος της Ελλάδας στο συνέδριο, Δημήτριος Βικέλας, αποδέχτηκε την απόφαση κι έτσι η οικονομικά κατεστραμμένη Ελλάδα ανέλαβε, τιμητικά, την πρώτη διοργάνωση.

Το γεγονός προκάλεσε ενθουσιασμό, ο αρχηγός της αστυνομίας Δημήτριος Μπαϊρακτάρης συγκέντρωσε όλους τους σεσημασμένους κλέφτες, τους μίλησε για το ελληνικό φιλότιμο και τους εξόρκισε να κάνουν ανακωχή στη διάρκεια των αγώνων, μην τύχει και θιγεί το ελληνικό όνομα στα μάτια των ξένων. Οι κλέφτες έδωσαν το λόγο τους πως δε θα πειράξουν τα πορτοφόλια των επισκεπτών και οι αγώνες ξεκίνησαν στις 5 Απριλίου (25 Μαρτίου με το παλιό ημερολόγιο) του 1896, ανήμερα Πάσχα.

Το πώς παντρεύτηκε στο μυαλό του Γάλλου λόγιου Μισέλ Μπρελ η νίκη στον Μαραθώνα εναντίον των Περσών με τους Ολυμπιακούς της Αθήνας, είναι ολόκληρη ιστορία. Πρότεινε στον Κουμπερτέν ένα πρωτότυπο αγώνισμα: Δρόμο αντοχής από τον Μαραθώνα ως το Καλλιμάρμαρο. Και υποσχέθηκε ότι ο ίδιος θα αθλοθετούσε βαρύτιμο ασημένιο κύπελλο για τον νικητή. Η ιδέα έγινε δεκτή κι έτσι δημιουργήθηκε το άθλημα του μαραθωνίου δρόμου. Νικητής αναδείχτηκε ο Σπύρος Λούης (βλ. [**Ολυμπιάδες: Αθήνα 1896 – Αθήνα 2004**] «**1896 – Αθήνα: Η 1**

η

Ολυμπιάδα

»).

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 19.3.2010)